

Doç. Dr. Korkut Kanadođlu

Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi

22.4.1983 TARİH VE 2820 SAYILI
SİYASİ PARTİLER KANUNU
ŞERHİ

Resmi Gazete: Tarih: 24.4.1983 - Sayı: 18027

Cilt I

(md. 1-35)

Beta

Yayın No : 2365
Hukuk Dizisi : 1115

1. Baskı - Haziran 2010 - İSTANBUL

ISBN 978 - 605 - 377 - 286 - 6 (tk.)
978 - 605 - 377 - 287 - 3 (c. 1)

Copyright© Bu kitabın bu basısı için Türkiye'deki yayın hakları BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.'ye aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Dizgi : Beta Basım A.Ş.
Baskı - Cilt : Net Kırtasiye Tan. ve Matbaa San. Tic. Ltd. Şti.
Taksim Cad. Yoğurtçu Faik Sok. No: 3 Taksim Beyoğlu/İST.
(Sertifika No. 13723) (0-212) 249 40 60
Kapak Tasarım : Gülgonca Çarpık

Beta BASIM YAYIM DAĞITIM A.Ş.
Himaye-i Etfal Sokak Talas Han No. 13-15
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel : (0-212) 511 54 32 - 519 01 77
Fax: (0-212) 513 87 05 - 511 36 50
www.betayayincilik.com

Önsöz

Siyasi Partiler Kanunu, maddi anayasa hukukunun önemli bir norm alanını oluşturmaktadır. Bu normatif düzenleme alanı, halkın siyasi iradesinin oluşumu için kurucu bir anlam taşır. Aynı anlam, siyasi partilerin kendi iradeleri bakımından da geçerlidir. 1983 yılında yürürlüğe girmesinden itibaren -otuz yıla yakın bir süredir- Siyasi Partiler Kanunu üzerindeki tartışmalar sona ermemiştir. Çok sayıda değişikliğe ve Anayasa Mahkemesi kararına rağmen bu Kanun'un, Türkiye'nin demokratikleşmesi önündeki en büyük engellerden biri olduğu konusunda kamuoyunda genel bir kanaat oluşmuştur. Buna bağlı olarak SPK, gerek hukuk bilimi gerekse siyaset dünyası tarafından sürekli yeniden keşfedilmektedir. Ancak bu süreç, çoğunlukla detaya ilişkin belirli sorunların ayrı ayrı tasnif edilmesiyle sınırlı kalmaktadır. Oysa ön planda olması gereken, partiler hukukunun sistematik bir bütün olarak tanıtılmasıdır.

Partiler hukuku, siyasal düzenin biçimlendirilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda SPK, anayasal siyaset anlayışının kilit kavramı olarak ortaya çıkmaktadır. Siyasi hayat sürekli yeni hukuki sorunlar üretmektedir. En son mahkemelerce karara bağlanacak bu hukuki sorunların, SPK'nın anlamına uygun bir biçimde bilimsel açıdan ele alınıp çözümlenmesi gerekir. Bu nedenle SPK, anayasal düzenlemelerin soyut ve teorik bir iz düşümü değil, anayasa hukuku uygulamasına dayalı somut gereksinimlerin bir ürünüdür.

Partiler hukuku tarihsel açıdan görecelidir. Parti yapısı, siyaset bilimince tanımlanan dinamik etkenlere bağlıdır. Devlet ve toplum

IV

arasındaki farklılığı ve aralarındaki olası dönüşümü yansıtan bir işleve sahip olan SPK'ya ilişkin pozitif bir hukuk çalışmasında, konunun bu kendine özgü niteliği gözden kaçırılmamalıdır. Böylelikle bu alandaki hukuki bir düzenlemenin, siyasi partilerin karmaşık gerçekliğini tam olarak tüketemeyeceği gerçeği de unutulmamış olur.

Öte yandan siyasi partilerin yapılanmasına ilişkin mevcut hukuki durum anlaşılmadan, karmaşık bu gerçekliğin tam olarak kavranması da mümkün olmayacaktır. SPK'ya ilişkin bu şerhle amaçlanan, siyasi partilerin SPK normları çerçevesinde sahip oldukları hukuki anlamın güçlenmesine katkıda bulunmaktır.

Korkut Kanadođlu
İstanbul, Haziran 2010

İçindekiler

BİRİNCİ KISIM

Genel Esaslar

Madde 1 - Amaç.....	4
Madde 2 - Kapsam.....	5
Madde 3 - Tanım.....	10
Madde 4 - Siyasi partilerin vazgeçilmezliği ve niteliği.....	24
Madde 5 - Siyasi parti kurma hakkı.....	31
Madde 6 - Üye olma ve üyelikten çekilme hakkı.....	37
Madde 7 - Siyasi partilerin teşkilatı.....	42

İKİNCİ KISIM

Siyasi Partilerin Teşkilatlanması

Birinci Bölüm : Kuruluş

Madde 8 - Partilerin kurulması.....	56
Madde 9 - Cumhuriyet Başsavcılığının partilerin kuruluşunu denetlemesi.....	77
Madde 10 - Siyasi parti sicili.....	77

İkinci Bölüm : Üyelik

Madde 11 - Siyasi partilere üye olma.....	94
Madde 12 - Üyeliğe kabul şartları.....	116

VI

Üçüncü Bölüm : Merkez Teşkilatı

Madde 13 - Partilerin genel merkez teşkilatı.....	123
Madde 14 - Büyük kongre.....	129
Madde 15 - Genel başkan	169
Madde 16 - Merkez karar, yönetim ve icra organları.....	180
Madde 17 - Merkez disiplin kurulu	194
Madde 18 - Küçük kongre.....	198

Dördüncü Bölüm : İl ve İlçe Teşkilatı

Madde 19 - İl teşkilatı	199
Madde 20 - İlçe teşkilatı.....	217
Madde 21 - Seçimlerin yapılması.....	231

Beşinci Bölüm :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Siyasi Parti Grupları

Madde 22 - Grup kurma	244
Madde 23 - Grup iç yönetmeliği	250
Madde 24 - Grup genel kurulu.....	251
Madde 25 - Grup yönetim ve disiplin kurulları.....	254
Madde 26 - Grup başkanı	259
Madde 27 - Grupta gizli oylama	260
Madde 28 - Grup ve hükümet ilişkileri.....	261

Altıncı Bölüm : Teşkilatla İlgili Diğer Hükümler

Madde 29 - Kongrelerle ilgili genel hükümler	265
Madde 30 - İbra için oya katılamayacak olanlar	269
Madde 31 - Teşkilatın merkezleri	271
Madde 32 - Bağdaşmayan görevler.....	273
Madde 33 - Organlarda görev alanların ilgili makamlara bildirilmesi	277
Madde 34 - Kamu yararına dernek sayılmama.....	280
Madde 35 - Ana muhalefet partisi ve genel başkanı	281

İçindekiler

AB	Avrupa Birliği
Age	adı geçen eser
agk.	Adı geçen karar
AKP	Adalet ve Kalkınma Partisi
ANAP	Anavatan Partisi
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜSBF	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
AY	Anayasa
AYM	Anayasa Mahkemesi
AYMKD	Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi
BBP	Büyük Birlik Partisi
BGHZ	Entscheidungen des Bundesgerichtshofes in Zivilsac- hen (Alman Federal Mahkemesi'nin Medeni Hukuk Alanındaki Kararları)
Bkz	bakınız
BVerfGE	Entscheidungen des Bundesverfassungsgerichts (Al- man Federal Anayasa Mahkemesi Kararları)
C	Cilt
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
ev.	Çeviren
der.	Derleyen

VIII

DSP	Demokratik Sol Parti
DÖV	Die öffentliche Verwaltung
DYP	Doğru Yol Partisi
E	esas
FAYM	Federal Anayasa Mahkemesi
GSÜ	Galatasaray Üniversitesi
HFD	Hukuk Fakültesi Dergisi
HUMK	Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İP	İşçi Partisi
İÜHF	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İÜİFM	İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası
JuS	Juristische Schulung
K	karar
Krş.	karşılaştırınız
K.t	karar tarihi
MBV	Mülkiyeliler Birliği Vakfı
Md	madde
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
MÜHF	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
MKYK	Merkez Karar ve Yönetim Kurulu
MYK	Merkez Yönetim Kurulu
NJW	Neue juristische Woche
Örn	örneğin
Rdnr	Randnummer (Kenar numarası)
RG	Resmi Gazete
s	sayfa
SHP	Sosyal Demokrat Halkçı Parti

SPK	Siyasi Partiler Kanunu
Sy.	Sayı
TBB	Türkiye Barolar Birliği
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	Türk Ceza Kanunu
TESAV	Toplumsal, Ekonomik, Siyasal Araştırmalar Vakfı
TESEV	Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı
TMK	Türk Medeni Kanunu
TÜSES	Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı
TÜSİAD	Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneđi
vb	ve benzeri
vd	ve devamı
Y. HD	Yargıtay Hukuk Dairesi
YSK	Yüksek Seçim Kurulu